

Üçüncü Soru: \ "Cenâb-ı Hak'ın İnsanların İbadetlerine Ne İhtiyacı Var?\ "

Elcevap: Önceki suale verilen cevaplarda Allahü Azîmüştân'ın hiçbir şeye muhtaç olmayan bir **Ganiyy-i Mutlak** olduğu tafsilatıyla izah edilmiştir. Bu cevaplar dikkatle mütalâa edilirse, Cenâb-ı Hak hakkında böyle bir sorulamayacağı açıkça anlaşılır. Bununla birlikte, ehemmiyetine binaen bu soru üzerinde müstakilen duracağız:

Evet, Cenâb-ı Hak Ganiyy-i Mutlak'ür. Her şeyden müstağnidir. Hiçbir şeye muhtaç değildir. Bilâkis her mahlûk, hususan hayat sahipleri ve bilhassa insanlar O'na nihayetsiz derecede muhtaçtırlar; her an O'nun dergâhına karşı nihayet zillet ile el açmaktadırlar. Umum mahlûkat istidad, ihtiyaç ve ızdırar dilleri ile maksatlarını, matlublarını O'na arz etmekte, O'ndan meded beklemektedirler. (Haşiye)[1](#)

İnsanları yoktan yaratan, onları terbiye ederek kemâle erdiren, semavat ve arzı, nebatat ve hayvanatı onların hizmetlerine koşturan, ihtiyaçlarını gördüren O Ganiyy-i Mutlak'ın insanların ibadetine muhtaç olmadığı en açık bir hakikattir.

İbadetin mânâsı, Allahü Azîmüştân'ın lütuf ve insanıyla, rahmet ve keremiyle vermiş olduğu hadsiz nimetlere karşı kulun şükür ve hamd ile mukabelede bulunmasıdır. O'nu takdis, ta'zim ve tebcil etmesidir. Kulun bu şükran borcunu edâ etmesine Cenâb-ı Allah'ın -hâşâ- muhtaç olduğu nasıl vehmedilebilir?

Hem ibadet, kulun dergah-ı İlâhiyye'ye ihtiyaçlarını arz etmesi, O'na dua ile iltica etmesidir. Bu iltica ile insan kalbi ve ruhu her türlü elem ve kederden kurtulup sürür ve rahata kavuşur. Buna ise -hâşâ- Allahü Teâlâ değil, kul muhtaçtır.

Hem ibadet, insanın iki büyük yarası olan acz ve fakrının Cenâb-ı Hak'ın nihayetsiz kudretine istinad ve sonsuz rahmetinden istimdad ile tedavisidir. Buna ise, kul muhtaçtır.

Hem ibadet, insanın şahsî kemâlâtına, ruhunun huzur ve sükûnuna, bedeninin sıhhatine, ulvî hislerinin tatmin ve terakkisine, nefsinin terbiyesine, kalbinin tasfiyesine, ahlâkının tezhibine, aile hayatının âhen-gine ve içtimaî bünyede emniyetin tesisine, mesailerin tanzimine esastır. Bütün bu faydalar ise ancak insan içindir.

Hem ibadet, kulun bu fena ve fâni, muvakkat ve kederli dünyaya bedel ebedî, sermedi, elemsiz, sürûrlü, baki bir saadeti kazanmasına vesiledir. Elbette bu

saadete -hâşâ- Cenâb-ı Hak değil, insan muhtaçtır.

Evet, Hak Teâlâ kullarının ibadetlerine elbette muhtaç değildir. İnsanlar günde bir saat Allah'ın huzurunda namaza durmakla, yahut O'nun bahşettiği maldan zekât ve sadakalarını vermekle veya ramazanda bir ay aç kalmakla O Ganiyy-i Mutlak'a nasıl ve ne gibi bir yardımda bulunmakta ve O'nun -hâşâ- hangi ihtiyacını görmektedirler? O Rabb-i Celil'in kemâl ve cemâline, izzet ve azametini, kudret ve haşmetine -hâşâ- bir ziyadelik mi getirmektedirler?

Bu kimseler mezkûr suali sorarken, zahmet edip etraflarında bulunan mahlûkata bir nazar etseler sorularının cevabını alacaklardır.

Beşerin bütün ihtiyaçlarına cevap veren şu kâinat, insana yaptığı bu kadar yardıma karşılık, onun hiçbir şeyine muhtaç değildir. Yâni, kâinat insandan değil, insan kâinattan istifade etmektedir.. Hakikat bu iken Hâlık-ı Kâinat hakkında nasıl böyle bir sorulabilir?..

Evet, bütün kâinatı umum nimetleriyle insana tahsis eden ve hizmetine koşturan O Rabb-i Rahîm'in hadsiz ihsanlarına karşı, âciz ve miskin insan neyiyle mukabele edebilir? *Hiçbir şeye muhtaç olmayan O Ganiyy-ül Kerîm'e -hâşâ- ne verebilirler?*

Cenâb-ı Hakk'ın âdetullah, sünnetullah denilen kanunları vardır. Bu kanunlara itaat etmenin mükâfatı yahut isyan etmenin cezası insanlara aittir. Meselâ bir çiftçinin bağ ve bostanını güzelce terbiye etmesinin faydası, menfaati kendisine ait olduğu gibi, tembellik etmesinin zararı da yine ona aittir.

Cenâb-ı Hak da insanların ebedî hayata mazhar olmaları için bir takım kanunlar, şartlar, emir ve yasaklar koymuştur. Bu emirlere itaat etmenin mükâfatı insana ait olduğu gibi, isyan etmenin cezası da yine ona aittir. Her iki halde de Cenâb-ı Hak için -hâşâ- bir menfaat veya zarar tevehhüm edilemez. Evet, Allahü Azîmüşşân'ın emir ve yasakları insanlar için bir lûtuftur. İnsanlar bu emirlere uymak ve yasaklardan sakınmakla ebedî saadete mazhar olurlar. Bu saadetin menfaati tamamen insanlara aittir. Meselâ, bir padişah raiyetine "*Şu tarzda isteyenlere şu kadar ihsanatta bulunacağım.*" diye bir ilânatta bulursa, bu lûtfu karşı denilebilir mi ki, padişahın bize böyle ihsan etmesinde ne menfaati var?..

Hem, bir doktor lütuf ve merhametiyle, hastaları ücretsiz tedavi etse, o hastalar diyebilirler mi ki bu doktorun bizi tedavi etmeye ne ihtiyacı var?.. Elbette diyemezler.

Elhâsıl, Allahü Azîmüşşân Ganiyy-ül Mutlak'tır, hiçbir şeye muhtaç değildir. Bilâkis her mahlûk O'ria muhtaçtır. Her şey O'nunla kaim ve daimdir.

İnsanı yokluktan varlık âlemine çıkararak, onu hayata mazhar eden, insanîyet ile şereflendiren, akıl ve idrâk ile ona bütün mahlûkat üstünde bir makam veren ve Cenneti hadsiz nimetleriyle onun için hazırlayan bir **Sultan-ı Ezel ve Ebed** elbette

bu âciz, zelîl ve miskin insanın ibadetine -hâşâ- muhtaç değildir.

Sualin cevabını bu noktada tamamlarken şu hususu da özellikle belirtelim ki:

Mabud-u Bilhak olan Allahü Teâlâ Hazretleri -faraza- kullarına ibadeti teklif etmeseydi, yine kulların O'nun ceberutiyet ve ulûhiyetine, azamet ve kibriyâsına karşı ta'zim ve tebcil ile ve hadsiz mukabelede bulunmaları gerekirdi. Evet, insanı mahlûkatın en eşrefi, en mümtazı ve en itibarlısı olarak yaratan Cemil-i Zülcelâl'in bu lütuf ve ihsanına karşı, hacalet ve mahcubiyetle şükranda bulunması insanın fitratının lâzımıdır. Hem, sebebler eliyle insana her an hadsiz ihsanlarda bulunan **Rezzâk-ı Kerîm**'in bu ikram ve in'amma karşı kulun esbab perdesini yırtıp doğrudan doğruya O'na teveccüh etmesi, medih ve minnettarlığını O'na vermesi ve O'nu yegâne mabud tanıması insanîyetin muktezasıdır.

Hem, Hak Teâlâ'yı hakkıyla bilememenin ve lâyıkiyle ibadet edememenin ızdırabını duyması ve O'nun dergâh-ı izzetine mütezellilâne sığınması, el açıp yalvarması insanın imanının ve vicdanının icabıdır.

Hem, insanın "*aczini bilip kudret-i İlâhiyyeye iltica, zaafını görüp kuvvet-i İlâhiyyeye istinad, fakrını görüp Rahmet-i İlâhiyyeye itimad, ihtiyacını görüp gına-yı İlâhiyyeden istimdad, kusurunu görüp afv-i İlâhî'ye istiğfar, nakşını görüp kemâl-i İlâhiye tesbihhan*"² olması, yaradılışın gereğidir.

Dipnotlar:

¹ (Haşiye) Şeyh Sa'di-i Şirazî'nin dediği gibi, "İnsanın her nefes alış verişinde iki nimet vardır; nefes alması, hayatının selâmetini temin eder, vermesi ise, vücuduna ferahlık verir. Şu hâlde bir nefeste iki nimet vardır. Ve her nimete bir şükür vâcibtir." O hâlde, insanın yaptığı bütün ibadetler sadece nefes alış verişin dahi karşılığı değildir.

² Said Nursî, Sözlür, s. 507.